

Política | Actualitzat el 12/10/2020 a les 11:22

Manel Lucas: «ERC aspira a ser el que era el pujolisme»

El periodista analitza la història del partit republicà en un llibre quirúrgic i troba respostes a la falta d'entesa entre les forces d'esquerres a Catalunya: "L'agenda nacional ha fet impossible aquests acords"

Manel Lucas | Adrià Costa

Manel Lucas és un esquerranòleg. Coneix com pocs periodistes la història i les interioritats d'Esquerra Republicana de Catalunya. Ho va demostrar al seu llibre *ERC: la llarga marxa 1977-2004*. Ara hi torna amb una obra més divulgativa, *Les ànimes d'Esquerra. Breu història d'ERC* (https://www.catarata.org/libro/les-animes-d-esquerra_111170/) (Catarata), que surt en edició catalana i castellana, i que vol explicar als lectors de l'Espanya profunda d'on ve i què representen aquestes sigles històriques.

Lucas aplega una doble formació de periodista i llicenciat en Història, el que encara afegeix més interès a la seva aproximació a la realitat d'ERC, just quan falten només mesos per a la fi de la legislatura. En aquesta entrevista, el "Franco actor" del Polònia ens parla del partit que lidera Oriol Junqueras, del moment polític i del paper que ha de continuar fent l'humor.

- La idea d'aquest llibre és explicar als espanyols què és ERC?

- És això. L'editorial Catarata creia que en les circumstàncies actuals era útil explicar al lector espanyol què és ERC. És un llibre, per tant, de divulgació, no de tesi. Després, ells mateixos van considerar que l'edició en català també podia tenir una sortida.

- No és el primer llibre que fa d'aquest partit. Què l'atreu d'ERC?

- Inicialment, m'hi van dur les circumstàncies. Treballava en un mitjà en què jo era el periodista de política a qui tocava seguir Esquerra. Era l'època d'Àngel Colom, Pilar Rahola i Joan Puigcercós. La seguia per a TVE. Vaig conèixer ERC i em va apassionar. Parlo en termes periodístics. Era un partit en què passaven moltes coses i que, a més, tenia molta tradició. Jo soc llicenciat en Història i la història m'atreu quasi tant com el periodisme.

- Quantes ànimes té ERC?

- Segurament, en té moltes, però crec que les podem resumir en dues, i les té genèticament, des del naixement del partit. A ells no els agrada dir-se nacionalistes, doncs diguem-ne que són catalanistes i d'esquerres, i segons el pes que té cada component, guanya força una ànima o una altra. En els orígens del partit, hi havia l'element clarament independentista, que eren Francesc Macià i Estat Català, però que també tenia trets d'esquerra moderada, recordem allò que deia Macià de "la casa i l'hortet". I de l'altra banda, un grup de gent més federalista, i que té una vocació d'esquerres, però d'una esquerra no revolucionària. Aquestes ànimes funcionen des del primer dia, quan Companys proclama la República i Macià, uns minuts després, proclama la República catalana. I aquestes línies continuen fins ara.

- Algun exemple clar d'això?

- El *feeling* d'un Joan Tardà i el d'una Marta Rovira no són el mateix. Quan el Suprem es carrega el tercer grau dels presos, hi ha dos tuits. El de Joan Tardà diu que el Poder Judicial actua contra l'independentisme i el de Marta Rovira assenyala a l'Estat i al "govern més progressista de la història". Rovira enfoca cap a un enfrontament Catalunya/Espanya i, en el cas de Tardà, la crítica és cap a un Suprem que actua contra l'independentisme i les esquerres.

Manel Lucas Foto: Adrià Costa

- Si mirem enrere, el llistat de primeres figures d'Esquerra no pot ser més divers. Macià, Companys, Tarradellas, Barrera, Hortalà, Colom, Carod-Rovira, Puigercós... En què és diferent Junqueras? I a qui s'assembla més dels anteriors?

- Curiosament, al web d'Esquerra, Hortalà no hi és... Potser per haver estat tants anys síndic de la Borsa i que la seva etapa de secretari general queda lluny. Crec que Junqueras es caracteritza per ser una persona no vinculada a les lluites internes en un moment molt complicat per Esquerra. Aconsegueix aglutinar el partit i, inicialment, representa un retorn a posar per davant l'ànima independentista. Ha tornat a posar ERC a dalt de tot, amb possibilitats de fer el sorpasso al gen convergent. A això s'ha d'afegir un altre factor, que és el seu empresonament, el que afegeix un component de "martiri".

- Cap a quina ànima el veu més decantat actualment?

- Inicialment, estava clar. Venia d'una etapa en què havia primat l'estratègia d'unió de les esquerres, però que havia punxat. Junqueras corregeix el tret i del 2012 al 2017 hi ha l'embat contra l'Estat. Però només hi ha aquests cinc anys de confrontació i independentisme rupturista en els 90 anys d'història d'ERC. I a partir del 2017, torna a una estratègia d'ampliar la base, que és la de Carod-Rovira. Es vol ampliar la base sumant els no-independentistes en lloc d'anar a prendre independentistes als altres.

- Creu que aquest cop, sí? Que les properes eleccions les guanyarà Esquerra?

- No em mullaré amb això. A més, Esquerra té una tradició de guanyar enquestes i perdre eleccions. Ara s'enfronta a les altres forces d'esquerres i al que representa Puigdemont, que si una altra cosa no té, sí que és un personatge amb gran capacitat mediàtica i de donar cops d'efecte.

"Les dues ànimes conviuen genèticament al partit des de l'inici fins ara, el feeling d'un Joan Tardà i el d'una Marta Rovira no són el mateix"

- La que ve és la batalla definitiva? Un ser o no ser pel partit d'Oriol Junqueras?

- Amb una visió històrica, això és difícil de dir. Esquerra ha sobreviscut a quaranta anys de dictadura, a l'exili, que van viure barallats entre ells, com és tradició a Esquerra, sobre si s'havia de pactar amb el PSUC o no, si s'havien d'establir aliances amb els monàrquics antifranquistes o no. I ho ha superat. Una derrota electoral seria dura, però després de 90 anys, el partit tindrà prou força per continuar. Altra cosa és que Esquerra, amb el lideratge de Junqueras, ha viscut una unitat insòlita en la seva història. No hi ha hagut escissions, tret d'alguna deserció, però molt aïllada. Al contrari, si mirem les darreres eleccions municipals, a Barcelona va sumar una excomunista, un exsocialista i un exconvergent. Tenen en el seu grup al Congrés, encara que com a independent, un marxista ortodox com Nuet.

- En el llibre hi ha un moment en què explica el que no és ERC. Ser el PNB de Catalunya és el somni ocult d'Esquerra?

- En el sentit de ser el pal de paller del joc polític, sí, de ser una força sense la qual no es pugui fer res en política. Ara no és així. En canvi, al País Basc, sí, no es pot pensar en cap estratègia sense

el PNB. Les diferències vindrien pel camp ideològic. El PNB és un partit més vinculat a l'establishment, a les classes benestants i a l'Església. ERC és un partit laic i és més, com em va dir un ideòleg del partit, *sans-culotte*, un partit més de classe mitjana treballadora.

Manel Lucas Foto: Adrià Costa

- S'imagina un escenari en què Esquerra pugui ser vist com un partit de l'establishment, per molt que es moderi?

- Si pot governar, i fa una política de centreesquerra, potser sí. Hi va haver certa polèmica per l'assistència de Pere Aragonès al casament de la filla d'un dirigent financer. Un antic dirigent m'explicava el que costava convèncer algú de la direcció d'assistir a actes de tipus social i empresarial. Fins ara, ERC ha estat una mica *outsider* en aquests sectors.

"Esquerra s'haurà de desprendre de certa imatge de 'sans-culotte'"

- Li costarà desprendre's d'aquesta imatge de *sans-culotte* que esmentava?

- Li pot costar, però ho haurà de fer. És per això que és molt diferent del PNB, i de l'antiga Convergència. En el fons, Esquerra aspira a ser el que era el pujolisme els anys vuitanta i noranta, en el sentit d'estar en el centre de l'escenari polític. És la idea de pal de paller. En l'edició en castellà he hagut d'explicar aquest concepte. Convergència, sociològicament, ho tenia més fàcil, amb més vincles amb les anomenades 400 famílies. És ocupar bona part de l'espai central, més

girat a l'esquerra del que estava el pujolisme, però de manera que s'hi pugui trobar còmode un Miquel Puig, per posar un exemple.

- En el llibre diu més d'un cop que la situació política ha generat frontisme i intolerància.

- Entre el 2012 i el 2017, hi ha hagut frontisme, cosa que feia difícil pensar en una aliança entre forces en què podia haver més proximitat en l'agenda social. En aquests anys, l'agenda social ha passat en segon terme. El model de societat que es pugui imaginar un militant d'Esquerra a Barcelona pot ser similar al que tingui al cap un militant dels comuns o un militant de base socialista. Però l'agenda nacional ha fet impossible aquests acords. I evidentment, la repressió judicial ho ha dificultat encara més.

- Preveu algun moviment rellevant a l'escaquer en la política de l'Estat?

- La reforma del codi penal? La intenció imagino que hi és. Però les pressions han de ser enormes a Madrid i qualsevol cosa que es pugui interpretar com a benevolència amb l'independentisme és resposta amb una agressivitat fora mida. Qui vulgui tirar endavant una política d'aquest tipus ha de tenir molta força política i molta força de voluntat.

- Veu Pedro Sánchez amb prou fusta?

- Sánchez ha demostrat ser políticament molt hàbil. És un tipus que es va imposar a les estructures de fons del seu partit. Ha anat canviant de discurs, però és hàbil. Saber trobar els aliats adequats en els moments adequats és important en un polític. A vegades anar massa de pressa és un error, com també ho és no valorar les forces de l'enemic.

Manel Lucas Foto: Adrià Costa

- Aquesta polarització política ha afectat també l'humor?

- Possiblement, les condicions d'emotivitat han pogut condicionar, però la meua opinió és que no ha de ser així. L'humor és una feina, igual que la informació, i s'ha de continuar fent per damunt de les circumstàncies.

"Polònia va néixer per mostrar la part grotesca de la política i ha fet sempre la seva feina"

- Entorn el programa *Polònia* sovint s'ha generat debat sobre fins a quin punt s'havien de caricaturitzar determinades persones o institucions. Recentment s'han escoltat crítiques al gag del president Torra davant el jutge en vigílies de la vista al Suprem.

- El programa *Polònia* va néixer amb la voluntat de mostrar la part grotesca que també té la política, desmuntar la solemnitat i criticar proporcionalment al poder. Com més poder, més crítica, més humor. És a dir, no fer la mateixa càrrega d'humor sobre un partit que té dos diputats que amb un que té majoria absoluta. Va néixer amb aquesta voluntat i sense lligams. I més enllà de no insultar la gent, poder riure's de tot i de tots.

- No creu que s'hagi arribat a ridiculitzar mai més enllà d'això?

- Crec que el programa *Polònia* ha fet la seva feina. Després, a casa nostra, tots tenim les nostres sensibilitats i sempre hi haurà caricaturitzacions que agradaran més uns o altres. Però *Polònia* ha fet sempre la seva feina. Pensem que l'humor polític existeix des de l'inici de la història. Hi ha hagut moments molt delicats per als humoristes, a l'Espanya de Franco com al Xile de Pinochet i al Marroc de Hassan II. I s'ha de continuar fent.